



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 30/2022 -14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Matúšom Mackom, Karpatská 804/10, Svidník, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 176/2016 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 30. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 176/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa v procesnom postavení žalobkyne domáhala určenia neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy v dvoch zmluvách o úvere uzavretých so žalovaným (tzv. spotrebiteľský spor, pozn.) v súdnom spore vedenom okresným súdom pod sp. zn. 10 C 69/2012, v ktorom okresný súd rozhodol v prospech sťažovateľky rozsudkom č. k. 10 C 69/2012 z 23. apríla 2014, ktorý nadobudol právoplatnosť 14. júna 2014. Sťažovateľka následne podala na okresnom súde 19. mája 2016 žalobu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, ktorým si uplatnila nárok na priznanie primeraného finančného zadostučinenia vo výške 300 eur. K žalobe sťažovateľky sa žalovaný vyjadril písomným podaním doručeným okresnému súdu 29. júla 2016, ktoré bolo právnenému zástupcovi sťažovateľky doručené 2. septembra 2016. Sťažovateľka nepovažovala za potrebné s poukazom na rýchlosť a hospodárnosť konania k vyjadreniu žalovanej spoločnosti predložiť repliku, pretože všetky

skutkové a právne okolnosti zhrnula do podanej žaloby a tieto mala v úmysle prezentovať súdu prvej inštancie na pojednávaní vo veci samej.

3. Sťažovateľka podala 13. augusta 2021 sťažnosť predsedovi súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá bola vybavená 23. septembra 2021. Predseda okresného súdu sťažovateľke oznámil, že 8. septembra 2021 bol na úradnej tabuli okresného súdu zverejnený oznam o verejnom vyhlásení rozsudku 17. septembra 2021 a aktuálne sa vec nachádza v štádiu písomného vyhotovenia rozhodnutia. Sťažovateľka uviedla, že rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 176/2016-39 zo 17. septembra 2021 jej síce bol doručený, avšak ku dňu podania ústavnej sťažnosti nenadobudol právoplatnosť, čím sťažovateľka považuje lehotu na jej podanie za zachovanú. Podľa jej názoru sa samotná sťažnosť predsedovi súdu minula účinkom (toto tvrdenie bližšie nerozvádza), keďže napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené a zároveň nie je ešte rozhodnuté o náhrade trov konania.

4. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, že boli porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 176/2016 konať bez zbytočných prietáhov. Súčasne sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur a náhrady trov konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Pri rozhodovaní o sťažnostiach pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd vychádza z toho, že jeho účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom k odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/2020).

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je námietka porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd poznamenáva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov, a preto aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje judikatúru a vychádza z judikatúry ESĽP k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno namietané porušenie označených práv (t. j. podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru) posudzovať v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti spoločne (m. m. IV. ÚS 120/2018).

7. O zjavnú neopodstatnenosť ide, ak namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na

d'alsie konanie (napr. I. ÚS 110/02, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

8. Podľa dnes už konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02) sa ochrana základnému právu vrátane základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecným súdom) ešte trvalo. Ak v čase, keď došla ústavná sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú. Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci.

9. Na tomto mieste sa žiada poukázať aj na ustálenú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto práv označeným orgánom verejnej moci ešte mohlo trvať. To znamená, že ústavný súd pri skúmaní porušenia označeného práva zohľadňuje aj to, či u sťažovateľa objektívne ide o odstránenie stavu právnej neistoty v jeho veci, pretože len v takom prípade možno uvažovať o jeho porušení (IV. ÚS 226/04, IV. ÚS 202/2010).

10. Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov], pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, III. ÚS 462/2017). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou EŠLP (k tomu pozri rozhodnutie vo veci Mazurek proti Slovenskej republike z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

11. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti z obsahu súdneho spisu zistil, že okresný súd vo veci sťažovateľky rozhodol rozsudkom č. k. 13 C 176/2016-39 zo 17. septembra 2021, ktorý nadobudol v merite veci právoplatnosť 24. novembra 2021 (teda šesť dní pred podaním ústavnej sťažnosti, pozn.), čím bola právna neistota sťažovateľky odstránená. Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľka predložila ústavnému súdu svoju ústavnú sťažnosť v čase, keď vec bola právoplatne skončená, a teda bolo objektívne nemožné, aby zo strany okresného súdu dochádzalo k porušovaniu sťažovateľkou namietaných práv.

12. Vo vzťahu k sťažovateľkou marginálne formulovanej námietke o absencii rozhodnutia okresného súdu o výške náhrady trov konania ústavný súd odkazuje na procesnú úpravu obsiahnutú v § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. V napadnutom konaní bola tzv. „prvá fáza“ rozhodovania o náhrade trov konania ukončená vydaním rozsudku okresného súdu č. k. 13 C 176/2016-38 zo 17. septembra, ktorým bola sťažovateľke priznaná náhrada trov konania v rozsahu 100 %. Časový úsek od 24. novembra 2021, keď nadobudol právoplatnosť rozsudok okresného súdu, do

momentu podania ústavnej sťažnosti 30. novembra 2021 nemožno v okolnostiach danej veci považovať za porušenie práv sťažovateľky garantovaných ústavou, listinou a dohovorom. Posúdenie intenzity zásahu okresného súdu do základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov a do jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je potrebné zasadiť do rámca daného aktuálnou procesnou fázou konania. Z tohto pohľadu sa nečinnosť súdu posudzuje inak v základnom, meritórne neukončenom konaní než v konaní po právoplatnom rozhodnutí o veci samej (v danom prípade o výške náhrady trov konania). V neposlednom rade je potrebné vziať do úvahy aj hodnotu súdneho sporu, v ktorom si sťažovateľka uplatňovala sumu 300 eur (tzv. drobný spor), a teda aj výška náhrady priznaných trov konania je bagateľnou sumou. Ústavný súd tak v danom štádiu napadnutého konania sťažovateľkou tvrdenú právnu neistotu v relevantnej intenzite nevzhliadol.

13. V tejto súvislosti ústavný súd, prihliadajúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016, sťažnosť č. 65302/11), ktorým ESLP okrem iného konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania o rozhodovaní o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania o trovách) boli rozhodnuté v primeranej lehote, považuje za preukázané, že postup okresného súdu v napadnutom konaní po meritórnem rozhodnutí sa zjavne nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

14. Nad rámec veci ústavný súd uvádza, že nemožno poprieť, že celý súdny spor, v ktorom sťažovateľka vystupovala ako žalobkyňa, trval na jednej inštancii všeobecného súdnictva neprimerane dlho. Takisto však nemožno ponechať bez povšimnutia, že v súdnom konaní začatom v roku 2016 sa sťažovateľka mohla domáhať ochrany svojho práva na prejednanie jej veci v primeranej lehote už oveľa skôr v súlade so zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. „práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým)“, teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv, ktorá vyžaduje, aby aj strana sporu sledovala svoje subjektívne práva a robila také kroky, v dôsledku ktorých by nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu.

15. Vzhľadom na konkrétne okolnosti danej veci ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky k záveru, že neexistuje okolnosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení sťažovateľkou namietaných práv. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

16. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite jej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu